

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 102:

Forslag til folketingsbeslutning om en mere effektiv afsoning i fængsler og arresthuse.

Af Birthe Rønn Hornbech (V) og Helge Adam Møller (KF) m.fl.

(Fremsat 28/2 96).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Bjørn Westh):

Der er tale om et meget omfangsrigt beslutningsforslag, der berører store dele af Kriminalforsorgen, og det er ikke muligt for mig at komme ind på alle 20 punkter, men jeg skal prøve at tage så meget som muligt, og det bliver måske så lidt længere end sædvanligt.

Om punkt 1 vil jeg sige, at jeg ikke er enig i bemærkningerne om, at reglerne om udgang og besøg blot er med til at udhule de idømte straffe. Ordningerne om udgang fra og besøg i fængslerne er et væsentligt led i Kriminalforsorgens bestræbelser på at mindske risikoen for, at den indsatte efter løsladelse falder tilbage i ny kriminalitet.

Udgang og besøg giver bl.a. den indsatte mulighed for at fastholde forbindelsen med familie og venner og er egnet til at fastholde den indsatte i et ansvar for sin egen og en eventuel families tilværelse.

Til spørgsmålet om faren for indsmugling af narkotika ved udgang og besøg vil jeg sige, at vi har rimelige forholdsregler mod indsmuglingsfaren. I øvrigt mener jeg ikke, at vi i kampen mod narkotika i fængslerne skal fokusere udelukkende på selve indsmuglingsfaren. Det væsentlige er at motivere den enkelte indsatte til at ophøre med sit misbrug, f.eks. ved ophold i en kontraktfængselsafdeling.

Med hensyn til forslagene under punkt 3 og 4 er jeg ligesom forslagsstillerne tilfreds med, at der i forbindelse med vedtagelsen af finansloven for 1996 er afsat små 6 mio. kr. til forbedring af den ydre sikkerhed i de lukkede fængsler.

Jeg tror ikke, at der generelt er behov for en bedre teknik til overvågning, men der kan være behov for at udvide antallet af overvågningskameraer. En del af den afsatte bevilling vil derfor også blive brugt til dette formål. Resten af bevillingen vil blive brugt til nye bevægelsesalarmer

og sikring af portene på flere fængsler samt en række andre sikkerhedsforanstaltninger. Forslagsstillerne går ud fra, at de midler, der er afsat på finansloven, ikke er fuldt tilstrækkelige, men jeg synes, man skal vente og se tiden an.

Kriminalforsorgen er meget opmærksom på behovet for efteruddannelse af fængselspersonalet, som er nævnt i punkt 5, og arbejder for tiden på en yderligere forbedring på dette område. Det er bl.a. også her, der er sat penge af i aftalen mellem Det Konservative Folkeparti og regeringen.

Det foreslås i punkt 6, at straffelovens § 83 skal udvides, og at der skal idømmes strengere straffe for kriminalitet begået under afsoning.

Straffelovens § 83 giver mulighed for strafforhøjelse til det dobbelte, når indsatte begår vold og anden personfarlig kriminalitet mod fængselspersonale og medindsatte.

Det har imidlertid også efter reglerne i straffelovens § 80 betydning, hvis en lovovertrædelse begås under afsoning. Det vil typisk have betydning i skærpene retning for straffen, hvis indsatte begår f.eks. tyveri eller narkotikakriminalitet under afsoning. Der er derfor efter min opfattelse ikke behov for at foreslå ændringer på dette område.

Til punkt 7 om skærpede disciplinærstraffe ved undvigelse eller ved udeblivelse vil jeg blot sige, at jeg ikke tror, at antallet af undvigelse eller udeblivelser ville blive mindre ved at skærpe disciplinærstraffene. I øvrigt er der også mulighed for at overføre folk til lukket anstalt og nægte udgang eller prøveløsladelse, hvis det skønnes nødvendigt.

Forslagsstillerne foreslår i punkt 8, at der bør være mulighed for at varetægtsfængsle straffasonere, der pågribes under undvigelse. Efter beslutningsforslaget skal en straffasoner kunne varetægtsfængsles alene på grundlag af en formodning om, at straffasonerne normalt ernærer sig ved kriminalitet under undvigelse. Jeg mener, at der ligesom i dag skal være en konkret mistanke om kriminalitet af en alvorligere karakter, før der træffes beslutning om varetægtsfængsling. I øvrigt vil en undvegen straffasoner ved pågribelsen jo straks blive indsat til fortsat fængselsafsoning.

Forslagsstillerne nævner i punkterne 9 og 10, at der generelt bør ske udskydelse af prøveløsladelsestidspunktet, når den indsatte har begået kriminalitet under afsoning eller misbrugt narkotika i fængslet. Jeg mener, at afslag på prøveløsladelse fortsat skal ske efter konkret vurde-

ring. Jeg kan i øvrigt oplyse, at antallet af afslag på prøveløsladelser siden 1990 er steget fra godt 300 til nu knap 600.

Med hensyn til punkt 11 om placering i åbent eller lukket fængsel sker fordelingen efter en konkret vurdering af den dømtes forhold. Heri indgår oplysning om den dømtes farlighed, undvigelsesrisiko, tilpasningsevne og risiko for uheldig indflydelse på medindsatte samt straffetidens længde.

Det betyder bl.a., at Kriminalforsorgen er tilbageholdende med at anbringe personer, der er dømt for mere omfattende handel med narkotika, i en åben anstalt. Hvis der er grund til at tro, at den domfældte vil fortsætte med sin handel med stoffer, vil der ske anbringelse i en lukket anstalt.

Kriminalforsorgen har iværksat en undersøgelse for at få belyst, om anmeldelsesproceduren kan forbedres. På baggrund af resultatet af undersøgelsen, som forventes at foreligge inden sommer, vil det blive overvejet, om der er behov for at ændre praksis med hensyn til fordelingen mellem åben og lukket anstalt. Jeg vil i den forbindelse gøre opmærksom på, at der allerede i efteråret 1995 skete en stramning af direktoratets praksis vedrørende anmeldelse af narkodømte.

Med hensyn til punkt 12 er jeg enig i, at der er problemer med stærke indsatte, der terroriserer svage medfanger. Disse problemer er overvejet i en arbejdsgruppe, der netop har afgivet rapport. I rapporten peges bl.a. på, at der bør opføres særlige fængsler eller afdelinger, hvor stærke fanger kan afsone afsonret fra de øvrige.

Arbejdsgruppens rapport er sendt til høring. Herefter forventer jeg at få en indstilling fra Kriminalforsorgen, der bl.a. også skal redegøre for, hvad de enkelte forslag koster. Indstillingen herefter skal danne grundlag for det videre arbejde med disse problemer, som jeg redegjorde for i samrådet forleden dag.

Med hensyn til punkt 13 kan jeg oplyse, at der allerede er særlige institutioner til mindre personalekrævende indsatte. Statsfængslet i Gribkov og Statsfængslet Kærshovedgård til hæfte- og bødefsonere har en væsentlig lavere personalenormering end de øvrige statsfængsler, og der er ikke de samme udbyggede sociale behandlings- og beskæftigelsesforhold som i de øvrige fængsler.

Forslaget i punkt 14 om weekendfængsler er ikke noget nyt. Jeg er enig i, at kortere straffe bør afsones, så der i rimeligt omfang tages hen-

syn til den dømtes arbejde og andre forhold. Der vil dog være en række problemer forbundet med indførelse af weekendfængsler. For eksempel vil det føre til en meget ujævn, u hensigtsmæssig udnyttelse af fængslerne og til personalemæssige problemer, fordi afsoningsformen kræver en særlig bemanning af institutionerne i weekenden.

Det er også tvivlsomt, om der er behov for weekendfængsler. Afsoning af korte frihedsstraffe fører nemlig sjældent til, at den dømte mister sit arbejde eller må ophøre med sin uddannelse. I øvrigt kan dette problem normalt løses med reglerne om udsættelse af afsoning.

Hvis weekendfængsler skal være landsdækkende, vil det også være nødvendigt at etablere flere weekendfængsler, så den dømte kan komme til og fra fængslet inden for en rimelig rejsetid. Jeg mener alt i alt ikke, at fordelene ved weekendfængsler står mål med de problemer, en sådan ordning vil medføre.

Forslagets punkt 15 om flere kontraktfængselspladser kan jeg fuldt ud tilslutte mig. Jeg pegede selv på det samme i min handlingsplan sidste forår.

Ved finanslovforliget mellem regeringen og Det Konservative Folkeparti blev der afsat penge til at indrette en stoffri afdeling i det gamle arresthus i Horsens. Denne afdeling forventer jeg taget i brug i august eller september i år.

Jeg vil også gerne have indrettet en kontraktafdeling i Statsfængslet ved Nørre Snede til stofmisbrugere og en kontrakt pension til udsulning af de indsatte fra kontraktfængselsafdelingerne. Disse ting kom ikke med på finansloven, men vi har jo lov til at tage dem op, hvis der er enighed om det.

Der er netop kommet en rapport om forsøgene med kontraktfængselsafdelingerne. Rapporten viser, at erfaringerne med forsøget har været positive, og der peges på, at der er behov for i hvert fald én kontraktfængselsafdeling i åbent regi og gerne også en kontrakt pension i udsulningsfasen. Jeg håber som sagt, at der ved kommende finanslovforhandlinger kan afsættes de nødvendige ressourcer hertil.

I punkt 18 foreslås, at de indsatte selv bør vedligeholde anstalterne og stå for den daglige drift. Det er jeg enig i. I dag er det da også de indsatte selv, der i fritiden skal sørge for indkøb, madlavning og rengøring. Tingene bliver ikke længere serveret for dem. De må som alle andre uden for i samfundet selv varetage disse opgaver. Der vil selvfølgelig være opgaver, de ind-

satte ikke kan udføre på grund af faglige, tidsmæssige eller sikkerhedsmæssige forhold, men jeg kan garantere, at de opgaver, der kan udføres af de indsatte, normalt også bliver det.

For så vidt angår punkt 20, kan jeg nævne, at de indsatte i de lukkede fængsler ikke må have edb-anlæg i deres opholdsrum. I de åbne anstalter kan det tillades, når uddannelsesmæssige eller arbejdsmæssige forhold i de enkelte tilfælde taler for det. Under alle omstændigheder må tilladelse kun gives, hvis der ikke er fare for misbrug, og hvis ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn ikke taler imod. Der er helt generelt forbud mod mobiltelefoner i alle anstalter, og Kriminalforsorgen har for kort tid siden indført forbud mod at medbringe mobiltelefoner ved besøg i de lukkede anstalter.

Til sidst vil jeg sige, at jeg naturligvis er indstillet på at tage en nærmere drøftelse af de enkelte punkter i beslutningsforslaget. Min konklusion er dog, at vi på Kriminalforsorgens område er opmærksom på de ting, der er omfattet af beslutningsforslaget, og at der på de områder, hvor der er behov for det, er taget nødvendige initiativer.

Må jeg så også tilføje, at mange af de problemer, vi har i Kriminalforsorgen, stammer fra, at man under den borgerlige regering skar voldsomt ned på netop dette område.

Poul Qvist Jørgensen (S):

Det er vist uden tvivl TV Stops billeder af et dusin undvegne fanger fra Vridsløselille, der har fået Venstre og De Konservative til at blive inspireret til at fremsætte dette forslag om en mere effektiv afsoning i fængslerne. Men det, som de borgerlige partier med omhu lukker øjnene for, er jo, at flygtede indsatte sjældent er længe på fri fod. Den halve snes undvegne fra den berygtede gummigedsflugt var alle bag tremmer igen, inden der var gået 4 uger efter flugten.

Det er mere – sådan opfatter jeg det i hvert fald – en tale om et ideologisk felttog mod justitsministeren, som vi her er i gang med at behandle, og et sådant kan og vil Socialdemokratiet selvfølgelig ikke deltage i.

Jeg synes, at det allerede indledningsvis skal siges, at vi ikke er tidsmæssigt langt væk fra VK-regeringstiden, hvor Kriminalforsorgen var udsat for en så gennemgribende nedskæring. Alene på et år i den periode var der tale om et minus på 3,5 pct. efter grønthøstermetoden. Så vi har altså svært ved at opfatte V's og K's 20-punkts-plan som andet end et billigt felttog.

Vi ved, at Venstre og De Konservative altid er meget optaget af en aggressiv retspolitik, mens de sidder i opposition, mens deres interesse for stramninger falder betydeligt, når de samme partier sidder i regering og skal finde et flertal for deres mest rabiate forslag. Det virker meget hyklerisk, men sådan var det i Anker Jørgensen-regeringernes tid, og det skal åbenbart fortsætte.

Det er beklageligt, for hvis forholdene var så elendige, som V og K åbenbart mener, de er, er det jo ikke forhold, der pludselig er opstået fra den ene dag til den anden, og da der sad en konservativ justitsminister fra september 1981 til januar 1993, kan man da vist med rette spørge, hvorfor man ikke foretog sig noget, når det åbenbart er så nødvendigt nu. Dengang blev der i den tilbagevendende debat om prøveløsladelse sagt flere interessante ting, og jeg skal tillade mig at citere et par pluk fra det, der da blev drøftet, og det var i spørgsmålet om prøveløsladelse:

»I disse overvejelser indgår rigtigt nok også spørgsmålet, om det er forsvarligt at lade være (underforstået at prøveløslade) og dermed lade den indsatte afsone hele straffen, for det indebærer nemlig, at der ikke vil være nogen mulighed for efterfølgende kontrol med løsladtes gøren og laden. En prøveløsladelse indebærer derimod mulighed for at pålægge den løsladte et tilsyn.«

Og et andet sted:

»Rigtigt brugt kan prøveløsladelse være et udmærket middel i kampen for at begrænse kriminaliteten.«

Og videre i samme artikel:

»For mig at se er det ikke så meget spørgsmålet om afskaffelse af udgang og prøveløsladelse, der er det interessante, men derimod spørgsmålet om, hvordan vi praktiserer disse ordninger.«

Jeg glemte vist før at anføre kilden. Alle citater stammer fra den daværende konservative justitsminister, som hed Hans Engell.

Socialdemokratiet vil gerne se på, om der er nogle af de 20 punkter, som der kan være nogle brede retspolitiske interesser i at følge, men egentlig er vi af principielle grunde af den mening, at afsoning i det store og hele foregår tilstrækkelig effektivt, og vi vender os skarpt mod at prøve på at lave retspolitik med de sidste overskrifter fra formiddagsbladene som en rettesnor. Ligeledes må det ikke glemmes, at det helt overordnede er, at vi alle ønsker et samfund, hvor der ikke begås kriminalitet; men det er jo en nægtelig ønsketænkning.

Så vidt jeg kan se, er fængselsvæsenets centrale problemer i disse år slet ikke, at afsoningen ikke er effektiv nok, men at der indsættes så mange personer til afsoning, at der er blevet pladsmangel, og det foregår bl.a. som følge af, at domstolene i større og større udstrækning udnytter strafferammerne helt op og tilsyneladende har skærpet deres domsudmåling. Dette problem vil VK-forslaget selv sagt ikke afhjælpe.

Derimod kunne det være interessant og hensigtsmæssigt at tage en drøftelse af, om vi er for tilbøjelige til at benytte anstaltsafsoning som sanktion i for stor udstrækning. Vi har faktisk en meget høj fængselsfrekvens her i Danmark, og jeg tror, at vi kunne komme langt videre måske især – med understregelse af ordet især – i et resocialiseringsøjemed, om vi blev dygtigere til at anvende andre sanktions- og reaktionsformer end netop fængsel.

Da jeg på forhånd ved, at det, jeg netop har sagt, vil blive søgt fordrejet, skal jeg præcisere, at også Socialdemokratiet mener, at de indsatte i fængslerne skal afsones under forhold, der er betryggende for resten af samfundet, at vi også ønsker narkotika ud af fængslerne, og at afsonerne skal være dér, hvor det er bestemt, at de pågældende skal opholde sig.

Men vi ser altså ingen fremtid i at gennemføre V's og K's 20 punkter. Imidlertid er der flere af punkterne, som vi er meget villige til at tage op til videregående drøftelse også i forlængelse af det, som ministeren sagde, og det er ikke mindst de punkter, der tilsiger en resocialisering og en mere problemfri udslusning af de indsatte.

Men i sin helhed må vi afvise forslaget.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Dette beslutningsforslag om en mere effektiv afsoning i fængsler og arresthuse skal ses som et udtryk for forslagsstillernes utilfredshed med mangelen på retspolitik hos regeringen, og jeg mener politik og ikke papir, for vi mangler ikke rapporter, og vi kan også se, at dette forslag synes at have fremskyndet, at vi har fået endnu flere rapporter, forleden rapporten om stærke fanger og i dag om kontraktfængsel, og disse rapporter skal naturligvis indgå i arbejdet i Retsudvalget.

Det er da rigtigt, som hr. Poul Qvist Jørgensen siger, at der har været talrige historier i pressen, men det er nu ikke dem, vi har ladet os lede af i dag. Det, vi har ladet os lede af, er, at det har været meget svært, når vi har indkaldt ministeren i samråd, at få nogle klare svar, og derfor er

dette forslag fremsat. Det er også fremsat, fordi det her netop er et område, hvor ministeren administrativt kunne stramme op, hvis ministeren ønskede det og turde gøre det.

Vi hører hele tiden, at vi skal tage hensyn til retssikkerheden, naturligvis, og de indsatte skal absolut ikke udsættes for vilkårlighed, men ministerens og åbenbart også Socialdemokratiets udgangspunkt synes alt for ofte at være dette, at man skal skaffe de indsatte flest mulige friheder.

Nej, når domstolene har fastslået, at der skal være frihedsstraf, skal der være frihedsstraf, og det betyder frihedsberøvelse. Det er jo også et spørgsmål om retssikkerhed for ofrene og for den lovlydige del af befolkningen. Der synes vi ofte at regeringspartierne er for optaget af de indsattes retssikkerhed.

Narkoen i fængslerne er et kæmpeproblem, og jeg fornemmer, vi er enige om, at det er et ulykkeligt problem. Vi får formentlig alle sammen breve fra indsatte, der beder om at få fred for narkoen og beder om at få fred for overfanger, der truer de svage til under udgang af skaffe narko.

Denne udnyttelse af de svage forstærkes jo netop af de mange udgange og af, at der ikke for længst er grebet ind over for narkobagmændene, som vi netop har diskuteret det. Det er aldeles utilstedeligt, at dømte med lange straffe kort efter dommen kan gå frit omkring.

Den undertrykkelse, der finder sted over for meget svage fanger, er utilstedelig. Uanset hvilke forbrydelser man har begået, bør man også, når der sker frihedsberøvelse, kunne føle sig sikker på, at statsmagten beskytter den enkelte afsoner, altså at de svage beskyttes mod de stærke, og det er ikke altid tilfældet.

Vi er åbenbart enige om kontraktafdelingerne, vi mener, vi skal videre ad den vej.

Vi ved godt, at det forslag, der er fremsat, kræver bevillinger, men det kræver altså også nytænkning. Vi finder, at den teknologiske udvikling giver nogle bedre muligheder for kontrollen i fængslerne, f.eks. for visitation og overvågning af de indsattes fysiske gøren og laden. Den teknologi må vi benytte os af, men vi ved, det koster.

Jeg stillede under finanslovforhandlingerne, som vi jo deltog i indtil i hvert fald os bekendt det sidste møde i Justitsministeriet, en række spørgsmål til finansministeren om fængslernes alder. Det var faktisk mest for at fortælle finansministeren, hvor gamle de danske fængsler er.

Vi andre kendte jo svaret. Spørgsmålene blev stillet i et håb om, at finansministeren ville lukke lidt op for pengeposen, men det fik vi ikke så forfærdelig meget ud af.

Jeg vil derfor gerne i dag på Venstres vegne foreslå, at vi allerede nu begynder at overveje, hvordan vi kan lægge en slagplan for de kommende års investeringer inden for fængselsvæsenet. Jeg håber, ministeren vil forsyne udvalget med de planer, som jeg har hørt man har udarbejdet i Sverige for at forny fængselsvæsenets bygningsmasse. Det er helt utilstrækkeligt og uansvarligt, som de danske fængsler ser ud i dag. Vi ved godt, der er brug for store investeringer, og derfor må der lægges en plan på lang sigt. Det vil vi gerne være med til.

Bendt Bendtsen (KF):

I Det Konservative Folkeparti ønsker vi en opstramning af de gældende regler på området, når vi taler om afsoning i vore fængsler og arresthuse. Som det fremgår af forslaget, er vi fra konservativ side enige i, at der i et moderne retssamfund bør være en række alternativer til frihedsstraf, men vi har et regelsæt, som trænger til et alvorligt eftersyn; om det så skal være eftersyn, serviceeftersyn eller hovedreparation, skal jeg lade være usagt.

Vi ønsker fra konservativ side, at domstolene fastsætter, at en afsoning skal finde sted snarest uden mulighed for en administrativ beslutning om udsættelse. I dag udhules sanktionerne. Vi har set, at vi kan stramme op på afsoningen på området for voldsdomme, så langt så godt, men det bør udvides til andre områder. I dag løslades alle varetægtsfængslede efter dom som hovedregel, hvis de er idømt under 10 måneders ubetinget fængsel, altså man løslader til senere afsoning. Det er uholdbart både for samfundet og for den dømte. Det er svært at gå ud i fremtiden med den vished, at man bliver indkaldt til senere afregning med systemet. Det er blot ét enkelt eksempel på, at det ikke fungerer optimalt.

Beslutningsforslaget peger på i alt 20 punkter, hvor reglerne bør strammes. Taletiden taget i betragtning kan jeg ikke nå at komme alle punkterne igennem.

Hvad angår udgangsreglerne, er vi nogle, som føler, at retsbevidstheden ikke har det for godt. Jeg tænker på, at Jørn Jønke Nielsen, der er idømt 16 års fængsel for overlagt drab, tager på foredragsturné og deltager i tv, selv om knap halvdelen af den idømte straf er udstået. Det

kunne man sætte en administrativ stopper for efter det gældende regelsæt, men det har man ikke ønsket.

Generelt bør udgangsreglerne skærpes ikke mindst for stofmisbrugere. Vi må desværre konstatere, at der bringes alt for meget stof ind i fængslerne. Det sker ved besøg, og det sker ved udgang. Udgang skal ikke stoppes, men der må være mulighed for længerevarende stop for sådanne goder, når der foregår misbrug. Tidligere blev internt anvendt et tillæg til straffen eksempelvis for besiddelse af narkotika; altså f.eks. isolation i strafcelle som sanktion for besiddelse af narko. Sådant er det heller ikke mere. Disciplinærsystemet er på mange områder i dag på det nærmeste sat ud af drift.

Som det også er fremgået, er der behov for bedre teknik til overvågning, og de afsatte midler i 1996 må være begyndelsen. I et retssamfund kan vi ikke acceptere det antal fangeflugter, som vi desværre har været vidner til igennem de seneste år.

Fra konservativ side ønsker vi også at udvide bestemmelsen i straffelovens § 83, så også tyveri og narkohandel straffes hårdere, når det er begået under afsoning.

Prøveløsladelse fra vore fængsler sker på det nærmeste automatisk i dag, når to tredjedele af straffen er udstået, og kriminalitet begået under afsoningen får ikke altid betydning. Det er uhørt, og kriminalitet og besiddelse af narkotika burde straks sætte en stopper for den i dag nærmest automatiske løsladelse.

Vi mener også, at det er tiden til at revurdere fordelingen af indsatte mellem lukkede og åbne fængsler. Stofmisbrugere og de, der ikke misbruger stoffer, skal ikke afsone sammen. Også i dag er hovedreglen den, at folk kommer i et åbent fængsel, når der er tale om en førstegangsovertrædelse og dommen er under 5 år. Det betyder altså, at dem, vi har talt om i dag, dødens købmænd, dømt efter den hårde § 191 i straffeloven, kan starte deres afsoningskarriere i åbne fængsler, hvorfra de så kan fortsætte deres kriminalitet. Det skal stoppes.

Stærke fanger er også et stort problem i vore fængsler, især rockere lever som overfanger, og historierne kender vi alle sammen. Jeg kan i den anledning henvise til bilag i rapporten om handlingsplanen mod den organiserede kriminalitet og rockerkriminaliteten. Justitsministeren har selv været inde på superfængsler til stærke fanger. Det er en tanke, som vi gerne vil støtte fra konservativ side, for vi mener, der er behov

for det. Vi ser frem til at se et resultat af de pengeløse fængsler, som man er inde på, for det kunne være med til at stække disse superfanger. Også kontraktfængslerne er vi åbne over for. Folk, der med vilje har forladt stofmisbruget, skal vi fortsat i høj grad bakke op, og vi håber, at det kan udvikles sammen med forsøgene på afvænnning frem for straf.

Margrete Auken (SF):

Der er en eller anden fortvivlende forudsigelighed i disse debatter. Jeg vil dog sige, at det var ordet »effektivisering«, som gjorde et vist indtryk i SF's folketingsgruppe. Vi snakkede lidt om, hvad man mente. Skulle der laves nogle flere forbrydere, højere produktivitet, så synes jeg i og for sig, forslaget er meget velegnet, for går man alt, hvad vi ved, igennem, viser det sig, at noget af det, som fængsler sådan i det store og hele er bedst til, er at lave forbrydere.

Jeg synes, vi står i et dilemma i disse sager, for det kunne være godt engang at få en ordentlig debat om, hvad vi gør, hvis meningen er at forebygge og begrænse kriminaliteten, og hvordan vi får brugt fængslerne på en sådan måde, at vi i størst mulig udstrækning får de indsatte til at kunne vende ordentligt tilbage igen til vores samfund; for det må jo være formålet.

Når jeg læser disse forslag igennem, kan jeg se, at der er to forslag, der egner sig til dét, og det er forslaget om bedre uddannelse af personalet, og det er forslaget om flere kontraktfængsler. Det er et meget dyrt forslag, men vi har støttet det og håber så også, der er vilje til, at der kommer penge til det.

Men en række af de andre ideer, der er kommet fra forskellig side, kriminalforsorg, som vi har arbejdet med andre steder, samfundstjeneste, konfliktråd og den slags ting, har man tydeligvis ikke interesse for i dette forslag. Det er jo, som om man synes, at det store forbillede er USA. Der har man oven i købet privatiseret fængslerne, og nu kan de helt selv. Nu vokser fængselsindustrien. Den producerer de relevante forbrydere. De er af de rette sociale lag, som vi kan se de skal være. De er også i reglen derovre af den rette hudfarve. Det kan vi ikke helt gå efter i Danmark endnu.

Man sikrer sig, det hænger sammen på den måde, og så har man et helt konstant stigende forbrug af fængsler og altså dermed en udvidelse også af forbryderstanden. Det ville altså være godt, om vi tog fat på et så vigtigt problem som kriminalitetsforebyggelsen og resocialiseringen

med en anden form for seriøsitet og på baggrund af den viden, som er tilgængelig i dag, om, hvad der sker, og hvad der ikke sker, når man putter folk ind på denne måde.

Men altså det, der bare er at sige, er, at det nu skal være værre, end det er i dag, at være i fængsel. Jeg vil mene, at efter Retsudvalgets besøg i Horsens Statsfængsel kan jeg næsten ikke komme i tanke om noget mere rædselsfuldt. Det var simpelt hen så modbydeligt at være der, at hvis man får mennesker ud, som føler en eller anden solidaritet med vores samfund, efter at de har været anbragt det sted, så synes jeg, at vi næsten laver mirakler.

Jeg vil i øvrigt godt takke ministeren for en i mange henseender sober gennemgang af de forskellige forslag, og jeg håber, vi kan holde linjen.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Det er jo næsten som 90-års-fødselsdagen, når SF's ordfører igen kører frem mod bl.a. Det Konservative Folkeparti, som er medforslagsstiller til dette forslag, med, at fængsler er bedst til at lave forbrydere, og anden form for seriøsitet og sammenligninger med USA.

Jeg synes, det er beskæmmende at høre SF's ordfører ikke tage de ting, som forslaget omfatter, alvorligt. Vi taler om superfanger, vi taler om, at forbrydere som Jørn Jønke Nielsen efter gældende regelsæt kan få lov at optræde på slap line og lign. Det er altså det, der er useriøst ifølge SF's ordfører.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg er helt enig med fru Margrete Auken i, at det ville være hensigtsmæssigt, hvis man helt kunne undgå at sætte nogen i fængsel. Men spørgsmålet er bare: Hvordan undgår vi, at der er nogen, der kommer i fængsel? Det kunne man f.eks. gøre ved at følge nogle af de forslag, som Fremskridtspartiet har fremsat her i Folketinget, om, at når unge mennesker begår kriminalitet første gang, slår man ned på det og siger, at det vil man ikke acceptere, og giver dem en sanktion første gang.

Gang på gang hører vi om unge mennesker, der begynder på en kriminel løbebane, og der sker jo egentlig ikke rigtig noget. Den dag, hvor de så er gamle nok og har lavet tilstrækkelig med kriminalitet til, at de skal i fængsel, står de med tårer på kinderne og siger, at bare der dog havde været nogen, der første gang havde for-

talt dem, at det, de gjorde, var forkert, i stedet for den blødsødenhed, der ellers hersker, når vi taler om unge kriminelle.

Så jeg er helt enig med fru Margrete Auken i, at vi skal undgå, at der er nogen, der kommer i fængsel, og recepten er, at man griber ind første gang og ikke efter 25 forhold.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Først vil jeg godt lige bekræfte, at den konservative ordfører havde forstået mig rigtigt. Jeg synes, det er dybt useriøst, at man omgås problemet, som er så stort, på den her måde, som Venstre og De Konservative gør i det forslag, så dér er jeg blevet forstået helt rigtigt.

Jeg hører altså også til dem, der ikke kunne drømme om at optræde i fjernsynet sammen med hr. Jørn Jønke Nielsen. Jeg fatter altså ikke, at ordførere fra Venstre og De Konservative, og hvem der nu ellers har været der, er blevet der. Man går da sin vej. Man er da ikke med til sådan noget poppelop og derudover altså at legitimere deres fede ideer på henholdsvis TV 2 og TV 3, og hvor det nu foregår henne. Det fatter jeg simpelthen ikke.

Så vil jeg godt sige til hr. Tom Behnke, at det er jo ikke det, vi diskuterer nu, og vi har ikke sagt, at vi helt kunne undgå fængsler. Det sagde jeg faktisk heller ikke. Jeg spurgte, hvordan vi kan få dem til at virke sådan, at folk havde lidt mere lyst til at fungere i samfundet bagefter, og at det var det, vi skulle gøre. Der er altså ingen af os, der rigtig kan se os ud af, hvordan vi skal undgå dem i øjeblikket.

Jeg ser også frem til, at vi får en ordentlig diskussion af, hvordan vi får taget de helt unges kriminalitet alvorligt, ikke nødvendigvis sådan, at de skal have bank eller skal noget andet, men sådan at man reagerer på det. Jeg tror også, at det er der faktisk mange der mener, og det hører med til vores forslag om konfliktråd og om samfundstjeneste. Jeg mener også, det er uansvarligt, det, man gør nu, hvor man bare klapper dem på hovedet og siger: Stik du bare hjem med dig, i stedet for at få fat i, hvad det her er for noget, så vi også undgår, at de får en snavset straffeattest, men opdager i tide, at det ikke er ret smart.

Men det er jo ikke det, som dette forslag handler om; det handler bare om, at det nu skal blive værre at være i fængsel.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Det er fru Margrete Auken, der kalder mig herop igen, når hun synes, det er mere interessant at diskutere, om en konservativ retspolitikere deltager i en udsendelse, end at Jørn Jønke Nielsen gives adgang til at deltage.

Det regelsæt, der ligger på det område, giver jo egentlig justitsministeren mulighed for at nægte en sådan udgang. Jeg kender godt de begrundelser, der har været i Retsudvalget om, at den gode mand er på vej til at besøge en dame, og så falder han lige ind forbi fjernsynet på vej hen til besøget. Men det kan stoppes efter det gældende regelsæt, som jeg læser det, og hvis man egentlig ønskede at stramme op på det, fordi vi ikke ønsker at give tilladelse til et shownummer for en mand, der er dømt for det, han er, kunne man bare lave reglerne om. Men igen er SF's holdning ganske klar, og jeg har det fantastisk godt med, at der er en afgrundsdyb forskel på, hvad SF og fru Margrete Auken mener, og hvad vi mener i Det Konservative Folkeparti.

Bjørn Elmquist (RV):

Dette forslag til folketingsbeslutning falder jo på en eller anden mærkelig måde mellem et par stole, måske endda tre, for på den ene side er det jo åbenbart, at vi her rører ved meget markante synspunkter hos forslagsstillerne, de to partier Venstre og Det Konservative Folkeparti, og samtidig er det jo i bund og grund noget, der har med administrationen at gøre.

Vi hører tit, at Folketinget tiltager sig nogle administrative beføjelser, og at man gennem folketingsudvalg går ind og gør det ene og det andet og det tredje. Det her er faktisk noget, der i meget, meget vidt omfang ligger forankret i administrationen, og jeg vil sige ligger forankret på en meget solid måde, noget, der er opbygget gennem tider, gennem år, gennem skiftende regeringer.

Jeg ved godt, at man vil sige, at der jo aldrig har været et andet flertal her i Folketinget, og det er måske, fordi Det Radikale Venstre igennem årtier har været udslaggivende her i salen for, hvad vej det gik.

Men disse principper er jo ikke noget, der er gennemført i denne justitsministers tid eller i den foregående justitsministers tid. Det er noget, som også tidligere justitsministre under dybt borgerlige regeringer har siddet og administreret troligt lige fra skiferie til udgang, og hvad ved jeg.

Det, som vi kunne have behov for – og det kommer måske inden ret længe – er en mere principielt betonet debat om, hvad vi gør på lovgivningsområdet, for vi har jo ingen lov om straffuldbyrdelse i Danmark. Det er egentlig ganske enestående, at vi ikke har det, og det er under forberedelse i Straffelovrådet, og jeg forstår på justitsministeren, at det nok ikke tager så lang tid, før vi får en betænkning derfra, som regeringspartierne så måske kan udarbejde et lovforslag på grundlag af og få i Folketings-salen.

Nogle af disse punkter lyder da meget fornuftige. Selvaktivering, fint, flot. Bedre teknik til overvågning er der til gengæld meget gummielastikum i. Hvad fører det til? Det er forholdsvis uforpligtende at skrive, men det kan altså også føre til en masse andre ting.

Det, som så igen er svært i denne debat i hvert fald for nogle partier i Tinget, er at acceptere, at også indsatte fanger har nogle rettigheder i samfundet, og hvis man så vil isolationsfængsle nogle eller gøre det ene eller det andet eller det tredje undervejs i en afsoning, kan der jo ligge en skærpelse af straffen deri. Er det så korrekt, acceptabelt, forsvarligt, og finder det sted under tilbørlige retsformer, at man i og for sig lægger en straf til straffen eller måske det modsatte – mildner straffen?

Det er nogle af de spørgsmål, som jeg forstår man sidder og overvejer i Straffelovrådet i forbindelse med denne lov om straffuldbyrdelse, og hvis nu man tager disse ting alvorligt og altså fastslår, at der er nogle rettigheder, så ender vi hurtigt i en situation, hvor der faktisk skal ske domstolsprøvelse af mange af disse ting, og det forstår jeg bliver dyrt; det kommer til at koste rigtig mange penge.

Man sætter sig også imellem eller måske ved siden af nogle stole, når man siger, at det er helt korrekt, at det kræver finansiering, og så måske lægger op til forhandlinger derom, når vi nu skal til at forhandle finanslov for 1997 – altså til efteråret – for nogle af disse ting er jo allerede reguleret ved vores finanslovforhandlinger for 1996.

Men det er da interessant at høre, at der er en vilje hos forslagsstillerne til at deltage i forhandlinger til efteråret og til vinter om det.

Så må vi jo håbe, at det ender med, at partitoppene og folketingsgrupperne også vil bakke dem op til sidst, så de kan blive aktive deltagere i et forlig, så det altså ikke bliver færre partier, der skal vedtage det.

Men fra Det Radikale Venstres side kan vi ikke støtte forslaget til folketingsbeslutning, som det ligger her. Der er for mange uklare punkter i det, og vi vil altså også fastholde det synspunkt, at enten må det underkastes en egentlig lovregulering, eller også er det faktisk på regeringens ansvar, de her ting finder sted.

Tom Behnke (FP):

Lige så forudsigeligt, som det var, at Det Radikale Venstre ikke kunne støtte forslaget, lige så forudsigeligt er det vel, at Fremskridtspartiet med hundrede procents sikkerhed kan støtte det forslag, der er fremsat af Venstre og De Konservative.

Det er faktisk vores opfattelse i Fremskridtspartiet, at når der er nogle, der er blevet dømt til at afsone en frihedsstraf, så er det meningen, at de skal blive i fængslet i den tid, hvor de skal afsone deres straf.

Det er jo sådan, at de, der har været ofre for den forbrydelse, der ligger forud, og vidnerne, de pårørende og andre dels har været igennem selve den ubehagelige oplevelse, dels har været igennem flere afhøringer og lange retsmøder, hvor hele sagen bliver optrævlet, og langt om længe bliver den pågældende så dømt til at skulle afsone straffen. Først på det tidspunkt kan ofrene og de pårørende ånde lettet op og tænke: Så, nu er gerningsmanden i hvert fald bag tremmer.

Men i dagens Danmark er det svært for et offer at ånde lettet op, for sagen er, at der er et flertal her i Folketinget, der ønsker, at de danske fængsler skal være indrettet på en sådan måde, at de indsatte kan flygte, når de har lyst til det, og det er ikke særlig hensigtsmæssigt over for ofrene og de pårørende, at forholdene er sådan.

Det er heller ikke hensigtsmæssigt, at et flertal her i Folketinget har besluttet sig for, at de danske fængsler skal være indrettet på en sådan måde, at der kommer flere narkomaner ud af fængslerne, end der kommer ind i fængslerne.

Jeg siger helt bevidst, at det er et flertal her i Folketinget, der har besluttet, at sådan skal det være, for hvis flertallet ville det, kunne man stramme det op på disse punkter, og så kunne man undgå, at det er, som det er, og Venstres og De Konservatives forslag er et godt forslag til opstramninger, der vil kunne føre i den retning.

Jeg kan også henvise til behandlingen af Fremskridtspartiets beslutningsforslag nr. B 71, som vi behandlede den 8. februar her i Folketinget, hvor der jo ikke var den store opbakning til det.

Det, der undrer mig mest i den forbindelse, er, at Venstres ordfører, hr. Svend Aage Jensby, tordnede imod Fremskridtspartiets forslag dengang, men nu, ganske kort tid efter, fremsætter et forslag, der stort set er identisk, bortset fra at Fremskridtspartiets forslag var et oplæg til en debat om, hvilke midler og metoder vi er villige til at tage i anvendelse for at komme i retning af et flugtsikkert og narkotikafrit fængsel.

Men sådan har Venstre det åbentbart: det skal helst være éns eget forslag, for at man rigtig kan være med.

Hvis nogen vil tjekke det, så står hele debatten om beslutningsforslag nr. B 71 på side 3753-3768 i Folketingets forhandlinger.

Men som sagt indeholder Venstres og De Konservatives forslag en række gode ideer til effektiviseringer, som vi fuldt ud støtter i Fremskridtspartiet.

Med hensyn til opdeling af fængslerne er det godt, at vi har fået og får flere kontraktafdelinger, hvor narkomaner kan blive afvænet under særlige forhold. Men det er jo også et faktum, at ministeren allerede i dag, uden at det koster store summer penge, kan sørge for, at de danske fængsler bliver opdelt sådan, at vi er sikre på, at de, der er narkomaner, sidder for sig selv, og de, der ikke er narkomaner, sidder for sig selv, og det synes jeg han burde gøre – måske ikke i dag, for nu er klokken ved at være lidt over tre, men så i morgen. Det er muligt, og det koster ikke alverden at sørge for at sikre, at fængslerne bliver delt op på den måde. Det er helt urimeligt, at personer, der har begået en eller anden kriminel handling, oven i, at de er blevet frihedsberøvet, skal gøres til narkomaner. Det er ikke rimeligt.

Med hensyn til overtrædelse af vilkårene under udgang og orlov og prøveløsladelse, vil jeg også sige, at den måde, man følger det op på, er alt for slap. I langt de fleste tilfælde sker der intet ved, at en indsat på orlov overtræder de vilkår, der er stillet for, at han er på orlov, og det er selvfølgelig medvirkende til, at den indsatte også næste gang blæser på de vilkår, der er, og det er ikke rimeligt.

Og lad mig så til sidst slå et slag for Fremskridtspartiets forslag om, at man ikke som Venstre og De Konservative foreslår weekendfængsling, for det kan jeg godt forstå vil give en række problemer med hensyn til ekstra mandskab i weekenderne og med, at belægningsprocenterne vil svinge op og ned, og sådan noget, og det er ikke særlig hensigtsmæssigt.

Men Fremskridtspartiet har jo tidligere foreslået, at man indfører elektronisk hjemme-fængsling, sådan som man har gjort både i Sverige og i England og i USA og mange andre steder i verden, nemlig således, at de, der skal afsone en kortere straf for en mindre forseelse, kan få lov til afsone straffen i eget hjem, hvor det så foregår under en eller anden form for elektronisk overvågning. Det er altså noget, som man har stor succes med bl.a. i Sverige, og der er jo røster fremme om, at Folketingets Retsudvalg skal til Sverige og se på, hvordan det foregår. Det glæder jeg mig meget til, og jeg håber, at den tur vil medvirke til, at vi i Danmark først igangsætter nogle forsøgsordninger og efterfølgende permanentgør en ordning, hvorefter man kan få lov til at afsone straffen i eget hjem.

Bruno Jerup (EL):

Da vores ordfører, hr. Søren Søndergaard, ikke kan være til stede, skal jeg fremføre følgende:

Fængselsstraf er naturligvis primært samfundets hævn over nogle personer, som har brudt nogle love. Men der er ringe bevis for, at straf faktisk fører til, at disse mennesker bliver meget bedre, end de var, inden man puttede dem i fængsel, og det vil sige, at hævnmotivet er det ledende motiv.

Enhedslisten vil ikke medvirke til at gøre det endnu mere umuligt for disse borgere at komme tilbage til det civile samfund, for fængslerne gør folk mere kriminelle, end de var, inden de kom dertil.

Derfor synes vi, at det foreliggende forslag ikke bygger på den viden, der faktisk er om, hvordan fængslerne fungerer over for folk, men tværtimod bygger på den almene forargelse frem for reel erkendelse.

Enhedslisten er ikke enig i den grundholdning, der gennemsyrrer forslaget, og som bedst kan karakteriseres som en oprustning af fængselsmyndighedernes magtmidler.

I bemærkningerne fremhæves det flere gange, at det er bekymringer med hensyn til realiseringen af et ønske om at bekæmpe indsmugling af narko, våben og mobiltelefoner i fængslerne, der set med forslagsstillernes øjne gør de foreslåede initiativer nødvendige.

Det fremhæves også, at problemerne med de såkaldt stærke fanger gør særlige skridt nødvendige for at sikre de svage fanger i fængslerne.

Der er mange problemer i de danske fængsler, og nogle af dem ligger givetvis også til

grund for de 20 punkter, der indgår i forslaget. Men ingen af de løsninger, som forslagsstillerne peger på, har taget udgangspunkt i det for os set helt centrale spørgsmål, nemlig hvorfor der f.eks. er problemer med narko i fængslerne.

For at kunne give de rigtige svar må man stille de rigtige spørgsmål, og det mener vi ikke forslagsstillerne gør, og svarene bliver da også derefter.

De initiativer, der lægges op til, bygger på den grundindstilling, at det er muligt at løse problemerne ved hjælp af teknik, administrativ regelstramning og kontrol, men det tror vi ikke vil skabe de forudsætninger, der skal til for at fjerne grundlaget for f.eks. den narkokriminalitet, som trives i fængslerne. Vi frygter derimod, at en oprustning af den nævnte karakter vil betyde, at forholdet mellem fangerne indbyrdes og mellem fangerne og fængselspersonalet vil blive forværret og forrået.

Det er vi naturligvis imod, og derfor kan vi ikke støtte det foreliggende forslag.

Sonja Albrink (CD):

Det er vel ikke nogen hemmelighed, at vi i CD har den opfattelse, at folk, som er idømt fængselsstraf, også skal afsone straffen.

Derfor har vi også tidligere søgt at kanalisere nogle flere penge til fængslerne og arresthusene, så de blev sikrere og afsonesystemet derved blev mere sammenhængende og konsekvent. Bl.a. blev reglerne om varetægtsfængsling strammet op med voldspakken, og i finansloven for 1996 er der afsat 32 mio. kr. til kriminalforsorgen til styrkelse af indsatsen imod narko i fængslerne og til sikring af fængslerne.

Prøveløsladelse sker efter en konkret vurdering, hvad enten den sker, efter at man har afsønet to tredjedele af straffen eller før, og tilladelse til udgang vurderes i de enkelte tilfælde. Begge dele indeholder nogle meget klare resocialiseringsmæssige hensyn, og det er da heldigvis også langt det mest almindelige, at udgange og prøveløsladelser forløber uden problemer, og at de derfor lever op til formålet med at opretholde dem.

Det er meget krænkende for retsbevidstheden, når det desværre indimellem sker, at en strafafsoner på udgang begår kriminalitet, også når spørgsmålet om den vanskelige balancegang mellem på den ene side resocialiseringshensynet og på den anden side sanktionshensynet opstår. Selv om både udgange og prøveløsladelser vurderes korrekt, er der måske grund

til at foretage en mere restriktiv misbrugsvurdering, før udgang eller prøveløsladelse tillades.

CD vil også gerne være med til at se på, hvordan indsmugling af narko i fængslerne kan undgås. Der er rundt omkring sat forsøg i gang, som skal dæmme op for det sørgeligt store narkomisbrug i fængslerne. Der er forsøg med pengeløse fængsler og særlige, narkofrie afdelinger, og det overvejes at ombygge fængselscellerne, så indsatte parvis kan undgå fællesskab uden at blive nødt til at søge fuldstændig isolation.

Jeg håber, at forsøgene vil vise en effektiv indsats imod det stigende narkoproblem i fængslerne.

Jeg kan følge forslagsstillerne på flere af beslutningsforslagets punkter, men jeg må også sige, at der jo allerede er startet initiativer på flere af områderne, og jeg synes, vi skal se, hvad der kommer ud af dem.

CD vil gerne deltage i drøftelserne om en forbedring af afsonesikkerheden i fængslerne og arresthusene. Finanslovsforslaget for 1996 skabte gode rammer herfor, og jeg synes, vi skal tage og klappe hesten, før vi lægger os fast på, hvilke instrumenter vi skal tage fat i, og som ministeren så rigtigt sagde, står vi jo også over for nogle diskussioner i forbindelse med indgåelse af et nyt finanslovsforlig.

Poul Nødgaard (DF):

Jeg skal gøre det meget kort, for jeg synes faktisk, disse 20 punkter stort set alle sammen ser vældig gode ud, og så er det jo godt, at der er noget, Venstre og De Konservative kan blive enige om. Det ser det i hvert fald ud til at de kan her.

Men det, der mest bringer mig på talerstolen, er sådan set det, hr. Bjørn Elmquist sagde. Det var i og for sig et rodsammen af, hvad der skal ændres ved lov, og hvad der kan ændres administrativt, og dér synes jeg, det ville være interessant om ikke i dag så i hvert fald i løbet af kort tid at få justitsministeren til klart at gøre rede for, hvilke af de 20 punkter ministeren bare kan ændre administrativt eller ved bestemmelser i Justitsministeriet, så vi slet ikke skal se lovgivning her i Folketinget om det.

Jeg går ud fra, at alle kan være glade og tilfredse, hvis justitsministeren administrativt foretager de ændringer, som der er lagt op til her. Jeg er ikke helt klar over, hvordan det er skruet sammen, men der må helt givet juridisk være hold på, hvilke ting man kan ændre administrativt.

Jeg var også glad for, at justitsministeren sådan set ikke afviste alle forslagene. Der var jo flere af dem, der fik en positiv omtale. Der var måske lidt mere kritik fra den socialdemokratiske ordfører, men det kan være nuanceforskelle, som jeg ikke helt kan fatte.

Vi kan i hvert fald støtte forslaget og håber også, at det kan blive gennemført. Men vi vil under udvalgsarbejdet gerne have afklaret, hvad der egentlig skal lovgives om, og hvad der bare kan ordnes administrativt. Det er måske en sag, hvor man kunne sammenkalde ordførerne og bede dem om at prøve at strikke noget sammen, sådan at man stille og roligt fandt et system, for jeg tror egentlig – sådan har jeg i hvert fald opfattet debatten i dag – at alle er mere eller mindre enige om, at der faktisk er gode elementer i dette forslag, selv om det er fremsat af oppositionen.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jeg vil gerne takke for en åben og fordomsfri debat, men naturligvis først og fremmest takke de partier, der stort set har støttet forslaget, Dansk Folkeparti og Fremskridtspartiet og til dels CD, selv om vi må til at vænne os til, at selv om der kommer imødekommende bemærkninger fra talerstolen, manifesterer det sig ikke, når der skal stemmes.

Til hr. Tom Behnke kan jeg kort sige, at når vi var mere bekymrede over Fremskridtspartiets forslag om flugtsikre fængsler, så er det jo netop, fordi der er den forskel, at vi ønsker en sikring af fængslerne, men ikke mener, at det kan lade sig gøre at oprette flugtsikre fængsler, eller rettere: Skal de være helt flugtsikre, rummer de nogle andre risici, f.eks. for gidselterroraktioner i fængslerne, og det bryder vi os ikke om.

Når forslaget er fremsat, er det naturligvis først og fremmest, fordi vi synes, administrationen af det, som hører under ministerens ressort, simpelt hen er for slap, og fordi vi mener, at specielt de mange tilladelser til orlov og udgang giver et gigantisk kontrolproblem.

Inden jeg går over til at kommentere justitsministerens indlæg, skylder jeg SF's ordfører at sige, at jeg ikke vil udfordre hende, for på grund af, at alle andre præsidiemedlemmer har forladt Christiansborg, har SF's ordfører været nødt til at sætte sig i formandsstolen.

Hermed er der i Folketingstidende en forklaring på, at jeg ikke svarer på SF's ordførers indlæg, idet fru Margrete Auken nu sidder i formandsstolen.

Jeg vil godt sige tak til justitsministeren, fordi han gennemgik forslaget så sagligt og seriøst. Men jeg er naturligvis ikke enig med ham på alle punkter, idet jeg måske synes, ministeren bagatelliserede problemerne med indsmugling af narkotika i fængslerne. Det er jo bedrøveligt at få breve fra indsatte, der bønligt beder om at komme et andet sted hen, hvor de kan blive fri for narkotika.

Ministeren talte om sikkerheden, og som sagt står jeg ved det løfte, jeg har givet om, at vi gerne vil være med til over en årrække at finde bevillinger til det her. Det er jo rigtigt, at den borgerlige regering i høj grad prioriterede efterforskningen og bevillingerne til politiet, og det er klart, at det nu må være Kriminalforsorgens tur.

Vi er åbenbart ikke helt enige i opfattelsen af straffelovens bestemmelser. Da der også begås kriminalitet under udgang, synes vi i Venstre, det er rimeligt, at der indføres nogle skærpende bestemmelser om det i straffeloven. Naturligvis kan bestemmelsen i § 80 bruges, men vi synes, der er en uoverensstemmelse mellem, at der er en særlig bestemmelse for kriminalitet begået i fængslerne, og at der ikke findes en tilsvarende, når kriminaliteten begås under undvigelse.

Når vi i forslaget har anført, at disciplinærstraffene også burde skærpes, er det naturligvis ud fra det grundsynspunkt, at vi mener, at de, der opfører sig ordentligt i fængslerne – det er der jo rent faktisk nogle der gør – egentlig behandles for dårligt, og at det i dag faktisk ikke kan betale sig at opføre sig ordentligt i fængslerne, og at vi mener, at der i for ringe omfang skrider ind over for dem, der begår forbrydelser, og det er derfor, vi ønsker, at man efter udgang bliver hensat i varetægtsarrest i stedet for blot at blive ført tilbage til fængslet.

Det er jo meget godt, at ministeren siger, at fordelingen mellem åbne og lukkede fængsler beror på en konkret vurdering, men så må vi jo sige, at det er derfor, vi har rejst disse spørgsmål i beslutningsforslaget: fordi de konkrete vurderinger efter vores mening er forkerte. Vi har jo set lister fra Horserød, ifølge hvilke drabsmænd og narkohajer med lange straffe ret kort efter hensættelsen til afsoning bliver anbragt i det åbne fængsel. Det finder vi er helt urimeligt.

Vi må videre med hensyn til problemet med stærke og svage fanger. Det er vi åbenbart enige om, og det er nærmest dér, vi har tænkt os at der først og fremmest skulle bruges bevillinger til et nyt fængsel.

Jeg forstår også, at ministeren i hvert fald er noget åben over for, at vi stadig forsøger at komme videre med mere aktivering og nye former for afsoning. Det glæder vi os til at diskutere i udvalget.

Så et lille hjertesuk igen:

Jeg synes, justitsministeren stadig væk mangler lidt virkelighedsfølelse, når han kan sige, at det er forbudt at tage edb med i fængslerne, og at de indsatte derfor ikke kan kommunikere med hinanden. Der er jo meget, der er forbudt, både uden for og inden for murene, og vi ved jo, at forbudene overtrædes. Jeg mener virkelig, at det er et stort problem, at de indsatte i stigende grad vil kunne kommunikere med hinanden og derved gøre både brevcensur og anden form for kontrol illusorisk. Det er virkelig noget, som der bør gøres noget ved.

Justitsministeren nævnede flere gange, at der er taget initiativer. Så håber vi på, at vi har været med til at give dem et yderligere skub, og vi giver altså tilsagn om at stille de fornødne ressourcer til rådighed.

Min taletid er udløbet, så jeg får ikke svaret hr. Poul Qvist Jørgensen.

Justitsministeren (Bjørn Westh):

I finanslovaftalen for indeværende år mellem regeringen og Det Konservative Folkeparti blev der, som jeg har omtalt, afsat flere penge til sikring, og der blev afsat flere penge til kontrakt-fængselsafdeling mod narko, der blev afsat penge til udslningspensioner, og der blev afsat penge til bedre uddannelse af fængselsfunktionærene – alt sammen ting, som også indgår i det beslutningsforslag, vi her behandler, og som regeringspartierne altså rent faktisk har fået vedtaget i Folketinget. Derfor synes jeg, det er urimeligt, at fru Birthe Rønn Hornbech angriber CD for ikke at gøre noget ved det her.

CD har netop været medvirkende til, at de ting blev gennemført i den finanslov, som fru Birthe Rønn Hornbech stemte imod. Men dér stemte CD sådan, at de ting blev sikret. Mens Venstre meddelte, at man ikke kunne medvirke til at gennemføre denne finanslov, fordi den ikke var tilfredsstillende for partiet, var CD altså aktive medspillere med hensyn til at sikre de ting, som i øvrigt også er indeholdt i det her beslutningsforslag.

Til hr. Bendt Bendtsen vil jeg sige, at Jørgen Jønke Niensens udgangsforløb startede i 1992, og at de regler, som der dengang, under den borgerlige regering, blev administreret efter, er

de samme regler som dem, der eksisterer nu, og man havde altså i mindst 10 år en borgerlig justitsminister, som kunne have grebet ind, hvis man mente, at man skulle gøre det.

SF's ordfører siger, at flere og flere bliver fængslet, og det bygger måske bl.a. på en artikel, der var i Politiken for nylig, men den påstand er ikke korrekt. Rent faktisk forholder det sig sådan, at Danmark måske som det eneste land i Europa ikke er redet med på den bølge, at antallet af fanger i de sidste 25 år er blevet stærkt forøget.

I de sidste 25 år er kriminaliteten steget til det dobbelte både i Danmark og i resten af Europa og i den vestlige verden i det hele taget. I resten af Europarådets medlemslande er antallet af indsatte fanger i samme periode øget med 40-50 pct., men i Danmark er antallet det samme; der er stort set ikke sket nogen forøgelse i Danmark. Og jeg kan sige, at i Danmark har der i de sidste 10 år, ja måske endda i de sidste 15-20 år, i gennemsnit været ca. 67 frihedsberøvede pr. 100.000 indbyggere.

Så den påstand er ikke rigtig. Tværtimod gør vi mere for at behandle f.eks. spritafsonere sådan, at vi ikke behøver at bruge fængselsstraf.

Jeg vil i øvrigt sige, at ud over det, der ligger i finansloven, og som er udtryk for en klar kriminalpolitisk holdning i regeringspartierne, lægger vi umådelig vægt på det forebyggende og kriminalpræventive arbejde. Det er der i øvrigt også sat ekstra penge af til inden for politiet – 8 mio. kr. over de næste 4 år.

Og vi lægger meget vægt på, at dér, hvor vi kan behandle folk således, at de kan leve som normale borgere i samfundet, når de har afsonet deres straf, skal vi gøre det. Det, der giver den største sikkerhed for os andre, er, at folk bliver behandlet således, at det, der har fået dem til at begå kriminalitet, ikke opstår igen. Derfor lægger regeringen vægt på det.

Vi lægger også vægt på resocialisering, men efter min mening følger man det nok lidt for dårligt op, når man løslader folk, og i den periode skulle man måske støtte dem lidt mere.

Og som fru Birthe Rønn Hornbech sagde, ville det være rart med nogle bedre bygningsmæssige rammer. Visse af vores institutioner er 150 år gamle, og de er ikke altid lige hensigtsmæssige, hverken med hensyn til beskæftigelse og undervisning og andre ting og heller ikke sikkerhedsmæssigt, men det er jo et bevillings-spørgsmål og dermed et finanslovsspørgsmål, og derfor kan jeg ikke love, at der kan gøres

noget, men i den stilling, jeg har, kunne man jo godt ønske det.

Jeg vil også gerne fortsat arbejde for, at personalet i vore institutioner får en endnu bedre uddannelse og mulighed for efteruddannelse, for jeg tror, det er en af de vigtige ting i en ordentlig kriminalpolitik, at personalet er godt rustet til opgaven.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Justitsministeren sagde under en tidligere forhandling, at vi ikke skulle tale os fra hinanden, men hen imod hinanden, og det synes jeg også vi er i gang med – undtagen da justitsministeren nævnte, at Venstre ikke stemte for finansloven, men det er vi enige om var en fortalelse. Vi stemte for den, og for historieskrivningens skyld vil jeg også tilføje, at vi i hvert fald troede, at vi deltog i samtlige forhandlinger i Justitsministeriet. Om justitsministeren så efter, at han holdt op med at invitere os, inviterede andre partier, ved vi naturligvis ikke noget om.

Jeg er utrolig glad for, at ministeren ikke er med i dagspressens nylige besvimmelser over, at vi i Danmark nu har forfærdelig mange indsatte i forhold til tidligere. Når der er nogle hundrede mere, tror jeg da, at det netop skyldes den volds- og indbrudspakke, som Folketinget med et meget stort flertal herinde har været enig om.

Vi er også enige i det med de ansattes uddannelse. Det har vi jo faktisk fremført flere gange. Det tror vi er vigtigere, end at der bliver ansat flere.

Med hensyn til resocialiseringen kunne jeg godt tænke mig lige at nævne en enkelt ting her, for de unge har været nævnt nogle gange:

Straffeloven sætter jo nogle grænser i dag. F.eks. kan man ikke udmåle en fængselsstraf på mindre end 30 dage, og jeg synes, vi skulle overveje, om ikke nogle af de unge kunne idømmes 1 eller 2 ugers fængsel kombineret med en betinget dom. Justitsministeren har tidligere i forbindelse med andre former for kriminalitet selv været inde på, at vi måske skulle udvide mulighederne eller rettere fjerne disse grænser i straffeloven, og det tror jeg er noget, vi også skal se på.

Til hr. Poul Qvist Jørgensen vil jeg sige, at det ikke er på grund af enkeltsager, vi har fremsat dette beslutningsforslag. Det er, fordi vi ikke var tilfredse med de svar, vi fik i samrådet.

Og så siger hr. Poul Qvist Jørgensen, at det er et ideologisk felttog. Men efter Venstres opfat-

telse er det politik. Vi er et parti med holdninger, og de holdninger fører vi naturligvis frem i Folketinget. Det er faktisk det, vi er valgt til.

Når hr. Poul Qvist Jørgensen siger, at vi er mere aggressive i opposition end i regering, vil jeg sige: Nej, vi har de samme holdninger, men denne regering har jo den fordel, at den har en langt bedre opposition og dermed kan få gennemført de gode ting, hvis den vil, fordi vi nu er i opposition. Så god en opposition havde vi jo ikke, da vi var med i en VK-regering.

Til sidst vil jeg sige til hr. Bjørn Elmquist, at det jo er rigtigt, at en masse af disse ting hører under ministerens administration. Det er netop derfor, vi rejser dem, ikke ud fra enkeltsager, men med et ønske om generelt at få strammet reglerne. Det er faktisk Folketingets opgave som parlament at holde øje med regeringen.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Det drejer sig om justitsministerens udtalelse om, at det var i 1992, i en konservativ justitsministers tid, Jørgen Jønke Nielsen først fik udgang:

Hovedreglen er jo netop, at udgang fra et lukket fængsel kan finde sted, når en fjerdedel af straffen er afsonet, og det er årsagen til, at udgangen begyndte i 1992.

Jeg må understrege, at det var her i 1996 og vel også lidt i 1995 – så vidt jeg erindrer – Jørgen Jønke Nielsen begyndte at optræde offentligt på foredragsturneer, og det foregik selvfølgelig både på skoler og andre steder.

Dér kan man så have den holdning, at det er forkert, men jeg må gøre opmærksom på, at det er justitsministeren, der i dag sidder for bordenden og har de administrative redskaber og også muligheden for at fortolke udgangscirkulæret, så man kan sætte en stopper for det, og det ville vi da have gjort fra konservativ side, hvis vi havde haft mulighed for det. Nu har jeg ikke udgangscirkulæret med mig i dag, men der står altså lidt om, at hvis det er udgang til offentlig optræden eller lignende, der kan støde nogle, så kan man forbyde det, og det mener jeg at justitsministeren burde have gjort.

Justitsministeren (Bjørn Westh):

Så vidt jeg husker, er hr. Bendt Bendtsen fra Fyn, og i et af de tilfælde, hvor den indsatte blev inviteret til at holde et foredrag, kom invitationen, så vidt jeg husker, fra en gruppe, der bl.a. omfattede seks fynske borgmestre, og derfor

fandt jeg ikke anledning til at skride ind. Jeg kan ikke forstå, at han blev inviteret, men når han blev det af den gruppe, syntes jeg ikke, jeg havde nogen baggrund for at sige, at det, at det ske- te, talte imod den almindelige retsbevidsthed.

Med hensyn til det spørgsmål om kombina- tionsdomme, som fru Birthe Rønn Hornbech rejste, er det et spørgsmål, som indgår i de over- vejelser, vi har regeringspartierne imellem. Der er for tiden et lovforslag vedrørende samfunds- tjeneste ude til en foreløbig høring, hvor vi peger på, at vi gerne vil bruge samfundstjeneste endnu mere, end vi gør i dag, og at man i den forbindelse kunne overveje kombinationsdom- me, hvor man erstatter nogle af de lidt længere fængselsstraffe med en kortere fængselsstraf kombineret med samfundstjeneste. Så man kun- ne godt arbejde lidt med den tankegang. Det vil jeg i hvert fald ikke afvise. Men jeg vil gerne se, hvad der kommer ud af høringsrunden, inden jeg tager endelig stilling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behand- ling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsi- gelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

16) Første behandling af lovforslag nr. L 222: Forslag til lov om ændring af lov om forældre- myndighed og samvær. (Afskaffelse af revsel- sesretten).

Af Villy Søvnald (SF) m.fl.
(Fremsat 14/3 96).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Bjørn Westh):

Formålet med SF's lovforslag er at ændre loven om forældremyndighed og samvær, så det i denne lov udtrykkeligt forbydes forældre at anvende fysisk afstraffelse over for deres børn. Hensigten er at sende et signal til befolkningen om, at fysisk vold mod børn ikke accepteres.

Jeg går helt og fuldt ind for hensigten med lovforslaget, men jeg er tvivlende over for, om denne hensigt bør opnås ved en lovændring som den foreslåede. Jeg er også lidt i tvivl om det nærmere indhold af de foreslåede regler.

Spørgsmålet om forældres fysiske afstraffelse af deres børn har flere gange været drøftet i Fol- ketinget, senest i forbindelse med gennemførel- sen af den nye lov om forældremyndighed og samvær sidste forår. Dengang fremsatte Enhedslisten et forslag, der svarede til SF's for- slag, men forslaget blev forkastet, da kun Enhedslisten og SF stemte for det. Dette forslag byggede på et forslag fra Børnerådet.

I dag er det sådan, at forældres fysiske afstraffelse af deres børn kan straffes efter straf- felovens bestemmelser om vold og også bliver det. I domstolspraksis accepteres imidlertid i dag et meget begrænset område, hvor forældre kan anvende legemlig afstraffelse af et barn, uden at det er strafbart. Den nærmere afgræns- ning af dette straffri område afhænger af en konkret vurdering af omstændighederne i den enkelte sag, hvor der navnlig lægges vægt på barnets alder og udvikling, årsagen til legems- krænkelsen og naturligvis karakteren og omfan- get af forældrenes voldelige adfærd. Af rets- praksis fremgår det, at det straffri område gen- nem årene er blevet stadig mere indsnævret, og det synes jeg har været en god og rigtig udvik- ling.

Men det står mig ikke ganske klart, om hen- sigten med SF's lovforslag er helt at afskaffe det straffri område, så enhver form for voldelig adfærd fra forældrenes side over for deres børn fremover skal betragtes som en overtrædelse af straffeloven. Hvis det er tilfældet, synes jeg i hvert fald, det er noget, der skal overvejes grun- digt, og man skal i hvert fald gøre sig klart, hvad det ville betyde.

Hvis en far eller en mor i forståelig ophidselse over et eller andet har rusket i barnet, skal den- ne far eller mor så gøres til lovovertræder? Man vil vel sige, at det ikke er meningen, og så spør- ger jeg: Hvad er så meningen med forslaget? Og